

Плавання флібустьєрів. Діяння Дрейка і його послідовників.

Багатства піренейських володарів, безмір і екзотика їх володінь, каравани золота і срібла, прянощів і рабів викликали захоплення і велику заздрість їх бідних північних сусідів. Але світ вже був поділений, а сил для його переділу поки що не було. Залишалося лише одне – діяти на свій страх та ризик.

Велике і тепле Карибське море «засіяне» островами, які мають зручні бухти і малозаселені, а то й зовсім безлюдні. Корінні жителі загинули під час конкісти (завоювання), іспанці пішли далі на багатий континент. І стали тут селитися непевні люди з усієї Європи. Найбільше серед них було вихідців з Англії, Франції та Голландії.

У кінці XVI на початку XVII століття вони перетворилися в пострах Атлантичного океану, знаменитих буканьєрів, страхітливих корсарів, безжальних флібустьєрів, тобто прославлених на весь світ піратів Карибського моря.

У погоні за багатством та здобиччю, ці досвідчені моряки мимоволі здійснювали географічні відкриття. А один з піратів, англієць Френсис Дрейк, першим з капітанів здійснив другу після Магеллана навколосвітню мандрівку. Це був знаменитий рейд, який, за словами іспанського віце-короля Перу, «відкрив шлях в Тихий океан всім єретикам і розбійникам». «Залізний пірат», як його називали сучасники, розпочав свою подорож у 1577 році. Він мав чотири кораблі: легкі морехідні добре озброєні бригаantine.

Близько середини серпня 1577 року пірати увійшли в Магелланову протоку. При виході з неї в Тихий океан потрапили в страшенну бурю, і з чотирьох кораблів залишився лише один - «Золота Лань». Пограбувавши західне побережжя Південної Америки, Дрейк спробував вернутися повз Північну Америку до Англії через можливий Північно-західний прохід. Пройшовши на північ до берегів сучасної Каліфорнії Дрейк зрозумів марність цих планів і повернув через Тихий океан на захід до Малайського архіпелагу. 68 днів англійці не бачили нічого крім неба і моря. Успішно минувши складний та

заплутаний архіпелаг, оберігаючись від можливих нападів португальців, Дрейк швидко (менше, ніж за півроку) пройшов Індійський та Атлантичний океани і в серпні 1580 року прибув до Англії в місто Плімут. За цю піратську навколосвітню мандрівку Дрейк отримав дворянський титул баронета і особисту похвалу від королеви Єлизавети I. Його здобич в десятки разів перевершила витрати на плавання. Дрейк ставив собі в особливу заслугу, що він був першим капітаном, який не тільки розпочав, але й закінчив навколосвітню мандрівку.

З інших «джентльменів удачі», які відзначилися на ниві географічних відкриттів, можна згадати італійця Джованні де Вераццано, який ще на початку XVI століття, під іменем Жана Флоріна, нападав на рибальські і купецькі кораблі. Шукаючи шлях до Китаю, він описав значну частину сучасного східного побережжя США, зокрема, нью-йоркську бухту.

Через 50 років після Флоріна, пірат Томас Баттон безуспішно шукав північно-західний прохід з Атлантики в Тихий океан і першим побував в Канадському арктичному архіпелазі.

Але найоригінальнішим був «вимушений пірат» Вільям Дампір. Тайфун знищив все його майно, а жити якось потрібно... Піратом він був 11 років. За цей час, в перервах між грабунками, він веде науковий щоденник, потім вертається в Англію і в 1697 році публікує дві свої праці, що часто потім перевидавалися, «Плавання довкола світу» і «Міркування про пасати...». Це були бестселери XVIII століття! У 1699 році він здійснив не зовсім вдалу навколосвітню мандрівку, після якої видав книжку «Подорож в Нову Голландію». Коли розпочалася війна Англії та Іспанії він знову повертається до піратства в Тихому океані. В історії географічних досліджень він залишив цікаві описи природи Австралії і перший привіз в Європу зразки флори та фауни цього континенту. До речі, його бунтівний парусний майстер Селкірк став прообразом Робінзона Крузо. Дампір здійснив три навколосвітні мандрівки і свого часу його слава була подібна до слави Джеймса Кука.

XVII століття – це період переходу пріоритету в океані від піренейських держав, що поступово занепадають, до молодих і енергійних європейських «хижаків», які отримали досвід флібустьєрів, гроші іспанців і підприємливість купців та буржуа нових часів. Голландія, Англія, Франція поступово витісняють старіючих конкурентів і ведуть боротьбу між собою.

Особливу активність проявляє молода Нідерландська держава. 1596-го року голландський уряд здійснює спробу знайти північно-східний прохід в Азію. Організовується експедиція на чолі з Баренцем, яка повторно відкриває для європейців ближню частину Північного Льодовитого океану. У 1599 році Олівер ван Норт досягає Тихого океану і стає першим голландським мореплавцем, що здійснив навколосвітню мандрівку. 1616-го року голландські моряки Схаутен і Лемер відкривають протоку (повторно після іспанців) між Південною Америкою та Антарктидою. Мис Горн вони назвали на честь свого рідного міста, що організувало експедицію.

У першій половині XVII століття сильний голландський флот витісняє португальців з Індійського океану і захоплює їх володіння від Африки до Шрі-Ланки і, найголовніше, Малайський архіпелаг. Індонезія стає «перлиною голландської імперії».

1606-го року голландець Янсзон висаджується на узбережжі західної Австралії. Пустельна і бідна область не справила враження на нього, але у 1642 році генерал-губернатор голландської Індії ван Дімен вирішив встановити, чи не являється Австралія частиною Південного материка, чи з'єднується з нею Нова Гвінея, а також, чи можна знайти нову дорогу з Яви до Європи. Експедицію очолює досвідчений моряк Абель Тасман. За два роки мандрівки була відкрита Тасманія, Нова Зеландія, архіпелаг Тонга, частина Луїзіад, Фіджі. Це була одна з найбільш видатних експедицій XVII століття, яка «відділила» Австралію від міфічного Південного континенту, знайшла новий шлях з Індійського в Тихий океан. Хоча, відомий історик та географ Бейкер назвав це плавання «блискучою невдачею» через надто великий радіус руху мандрівників. В середині цього «кільця» опинилися і Австралія, і Тасманія, і Нова Гвінея.

У 1644 році Тасман пройшов вздовж північної частини Австралії і відкрив головні особливості її берегової лінії. Але в цілому, результати обох експедицій розчарували компанію, яка їх фінансувала. І дослідження даного району припинилися більше ніж на 100 років.